



## Proces dojrzewania – Tadeusz Konwicki *Kronika wypadków miłosnych*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

### Bibliografia:

---

- Źródło: Tadeusz Konwicki, *Zwierzoczekoupiór*, Warszawa 2011.
- Źródło: Tadeusz Konwicki, *Kronika wypadków miłosnych*, Warszawa 1974, s. 73–75.
- Źródło: Seweryn Wyśółuch, *Kronika wypadków miłosnych wcale się nie zestarzała*, „Polonistyka. Innowacje” 2015, nr 1, s. 74.
- Źródło: Tadeusz Konwicki, *Kronika wypadków miłosnych*, Warszawa 1974, s. 53.



## Proces dojrzewania – Tadeusz Konwicki *Kronika wypadków miłosnych*

Wilno na początku XX wieku  
Źródło: domena publiczna.

(( Tadeusz Konwicki

### Zwierzoczekoupiór

Tysiące przejść, niepewności, załamania. Ciągła prowizorka, tymczasowość, byle do jutra. A kiedyś zacznie się prawdziwe życie. No i masz. Przychodzi starość i gdzie to prawdziwe życie?

Źródło: Tadeusz Konwicki, *Zwierzoczekoupiór*, Warszawa 2011.

Tematyka dzieł Tadeusza Konwickiego staje się bardziej zrozumiała w świetle biografii autora. Utwór *Kronika wypadków miłosnych* jest wyrazem tęsknoty za idylliczną krainą dzieciństwa tego wszechstronnego twórcy, ale także analizą procesu dojrzewania młodych ludzi pochłoniętych emocjonalnością oraz relacjami z innymi.

#### Twoje cele

- Zapoznasz się z biografią Tadeusza Konwickiego.
- Dostrzeżesz środki stylistyczne w utworze *Kronika wypadków miłosnych* i wyjaśnisz ich funkcję.
- Wyjaśnisz, na czym polega twórcza adaptacja filmowa dzieła Konwickiego.

- Zestawisz *Kronikę wypadków miłosnych* Konwického z utworami z okresu romantyzmu.

# Przeczytaj

---

## O autorze

Tadeusz Konwicki urodził się w 1926 roku w Nowej Wilejce w rodzinie robotniczej jako syn rzemieślnika Michała i Jadwigi z Kieżunów. Ojciec zmarł, kiedy mały Tadeusz miał trzy i pół roku. Jak wspomina sam pisarz, w dzieciństwie był uzdolniony raczej plastycznie niż literacko, ale najbardziej chciał zostać dziennikarzem. Kształcił się początkowo w szkole powszechnej w Kolonii Wileńskiej, następnie w najlepszym wileńskim gimnazjum im. Zygmunta Augusta. Edukację przerwał wybuch drugiej wojny światowej. Podobnie jak wielu jego rówieśników, uczył się w czasie wojny na tajnych kompletach.



Tadeusz Konwicki

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

## Czas wojny

We wrześniu 1939 roku miał 13 lat. Żołnierski świat fascynował go, sam chciał brać udział w walkach. Wstąpił do Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, do jego tajnych zadań należało pilnowanie okolic torów kolejowych. W 1944 roku przystąpił do partyzantki. Dostał się do Brygady Oszmiańskiej AK i przyjął pseudonim „Bóbr”. Brał udział w kilku akcjach, jego brygada została rozbita po upadku powstania wileńskiego. W maju 1945 roku wsiadł do pociągu repatriacyjnego i pojechał do Polski. Kiedy wojna się skończyła, Konwicki miał zaledwie 19 lat i odczuwał wielki głód życia. Wydawało mu się, że w wyjściu z wojennej katastrofy pomoże [socjalizm](#).

Pracował krótko jako urzędnik w Gliwicach, by jesienią 1945 roku rozpocząć studia architektoniczne na politechnice w Krakowie. Szybko jednak zmienił kierunek na polonistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Nie miał za co żyć, więc został korektorem w tygodniku „Odrodzenie”. Rok później redakcja przeniosła się do stolicy, a razem z nią Tadeusz, który zamieszkał w eleganckim hotelu Bristol. Pod koniec czwartego roku studiów Konwicki był już cenionym publicystą. Szybko piął się po szczeblach kariery. W latach 1950-1958 współpracował z „Nową Kulturą”, w 1954 roku rozpoczął przygodę reżyserską z filmem, pisał też scenariusze. Wyreżyserował m.in. *Dolinę Issy* i *Lawę*. Pełnił funkcje kierownicze zespołów filmowych Kadr i Pryzmat. Od 1966 roku pisał do czasopisma

„Kino”. W tym samym roku wystąpił z PZPR na znak protestu przeciw wyrzuceniu z partii prof. Leszka Kołakowskiego. W 1982 roku był sygnatariuszem listu intelektualistów przeciw wprowadzeniu stanu wojennego.

## Charakterystyka twórczości

Twórczość Tadeusza Konwickiego nosi wyraźne cechy autobiograficzne. Jeśli mówi o wiejskich krajobrazach, zawsze pojawia się obraz ukochanej Wileńszczyzny. Pisze o Warszawie w sposób osobisty, dzieląc się z innymi swoim spojrzeniem na stolicę. W wielu utworach Konwickiego powtarzają się te same osoby, wątki, sytuacje, jakby pisarz celowo chciał je ocalić od zapomnienia. Jego debiutem powieściowym była powieść oparta na wspomnieniach wojennych, *Rojsty*, która została napisana niedługo po wojnie, a wydana dopiero po odwilży, w 1956 roku. Na początku lat 50. pisarz tworzył zgodnie z zasadami socrealizmu. Efektem narzuconej estetyki były utwory **tendencyjne**, m.in. *Przy budowie i Władza*.



Tablica przy ul. Górskiego 1 w Warszawie, Adrian Gryczuk

Źródło: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 3.0.

Jednak powieść *Z oblężonego miasta* miała już inny charakter. Znowu przepełniona wspomnieniami z partyzantki, wzbogacona **arkadyjskim** mitem kraju dzieciństwa, jest rodzajem spowiedzi zawiedzionego w swoich narodowowyzwoleńczych ideałach młodzieńca, który przyjmuje socjalizm z nadzieją, chociaż jest świadomy ciężaru zdrady. Nowe ideały okazują się jednak równie rozczarowujące. Najbardziej znaną powieścią Tadeusza Konwickiego i jedną z najpopularniejszych książek drugiego obiegu jest *Mała apokalipsa*, groteskowa i smutna zarazem wizja państwa totalitarnego, a jednocześnie obraz działającej w nim opozycji. *Mała apokalipsa* to rozkład społeczeństwa i państwa pod jarzmem komunizmu. Giną tu takie wartości, jak godność i honor, determinacja i chęć działania. Słabość nie omija także opozycji. Bohater powieści ma popełnić samobójstwo na znak protestu przeciw przyłączeniu Polski do ZSRR. Błąkając się po szarym mieście, próbuje wskrzesić dawne wartości, szuka potwierdzenia dla słuszności swojego czynu. Jedyнным sensem samobójczej śmierci wydaje się ocalenie imienia narodu.

## Słownik

## tendencyjny

1. «nieobiektywny, stronniczy»
2. «o twórczości literackiej lub o twórcy: podporządkowany określonej idei»

## arkadyjski

arkadia «kraina, gdzie panuje spokój, ład i szczęśliwość»

## socjalizm

1. «ideologia społeczna głosząca zniesienie prywatnej własności środków produkcji i postulująca zbudowanie ustroju społecznego, który doprowadzi do usunięcia podziałów klasowych»
2. «ustrój społeczny oparty na realizacji postulatów tej ideologii»

## socrealizm

(realizm socjalistyczny) – kierunek w sztuce zapoczątkowany w ZSRS, uznawany za jedyną metodę twórczości artystycznej, wykorzystywany w celach propagandowych. Zgodnie z założeniami socrealizmu dzieło sztuki powinno mieć realistyczną formę i socjalistyczną treść, co oznacza uprzywilejowanie tematyki pracy, walki klasowej i tradycji ruchu robotniczego. Dostęp do kultury należy przyznać warstwom chłopskim i robotniczym, dlatego twórczość artystyczna musi być związana z podstawowymi potrzebami narodu

# Film

---

## Polecenie 1

Na podstawie wykładu dr. Karola Jachymka wskaż odwołania do *Pana Tadeusza* Adama Mickiewicza w dziele *Kronika wypadków miłosnych*. Następnie zinterpretuj słowa wykładowcy: *oba dzieła zostały utkane na tych samych rytmach*.



Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DtPghEyEk>

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Tadeusz Konwicki - Kronika wypadków Miłosnych.

---

## Polecenie 2

Po seansie filmu *Kronika wypadków mitosnych* oraz wysłuchaniu wykładu napisz liczący co najmniej 200 słów tekst, w którym dokonasz analizy sposobu ukazania niepokoju wojennego w dziele.



# Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

## Ćwiczenie 1



Przyporządkuj tytuły dzieł Tadeusza Konwickiego do ich rodzaju:

scenariusze

*Jak daleko stąd, jak blisko*

*Kronika wypadków miłosnych*

*Salto*

*Faraon*

*Jowita*

filmy

*Kompleks polski*

*Mała apokalipsa*

*Dolina Issy*

dzieła literackie

*Matka Joanna od Aniołów*

*Salto*

*Dolina Issy*

*Jak daleko stąd, jak blisko*

## Ćwiczenie 2



Zaznacz w tabeli cechy wspólne dla twórców: Andrzeja Wajdy i Tadeusza Konwickiego, o których wspomina dr Karol Jachymek.

Podobna kraina szczęśliwego dzieciństwa

Przedstawiciel polskiej szkoły filmowej

Wspólne doświadczenie pokoleniowe

Ten sam rocznik

Twórczość literacka



Wypisz z przedstawionego biogramu najważniejsze wydarzenia z procesu dojrzewania Tadeusza Konwickiego. Następnie wyjaśnij, w jaki sposób ukształtowały jego twórczość

Okoliczność biograficzna	Wpływ na twórczość

## Tekst do ćwiczeń: 4-7

☞ Tadeusz Konwicki

### Kronika wypadków miłosnych

W tamtych latach wszyscy chłopcy śnili samoloty. Nikt nigdy nie widział samolotu z bliska, nikt nigdy nie dotknął dłonią jego gondoli, stateczników czy drewnianego śmigła. Nikt nie oglądał wzbijającego się w powietrze aparatu, nikt nie zobaczył lądującej maszyny, która sunie niezdarnie po trawiastym lotnisku. O samolotach, czyli aeroplanach, czytało się we wspaniałych powieściach przygodowych albo w pismach młodzieżowych, czasem pokazano je w filmie, ale filmy były wtedy piękną nieprawdą, cudownym zmyśleniem i dlatego nikt nie wierzył. A jednak dwa razy w tygodniu przelatywał nad przedmieściem prawdziwy samolot. Wolno i majestatycznie zdążał z południa na północ, czyli od miasta w kierunku Puszkarni przyczajonej wśród gęstych olch w zakolach Wilenki. W dni pochmurne samolot był ciemny niczym jastrząb, w dni słoneczne przypominał skrzydlatą, srebrną minogę. W dni słotne był podobny do krzyża, który błogosławi zmoczonej deszczem ziemi, w dni pogodne odbijał słońce w srebrzystych burtach jak spadające z nieba lustro. Ale ten samolot leciał bardzo wysoko i to oddalenie czyniło go nierealnym,

wydawał się on wszystkim raczej cząstką kosmosu niż ziemi. Dlatego po nocach chłopcy śnili często samoloty. Śnili je nisko lecące tuż nad ziemią, a właściwie między domami, i śnili je jako ogromne przerażające stworzenia, które budzą duszny lęk, straszliwą grozę. Czasem znowu śnili, że samolot nie wiadomo czemu spadł podczas wakacji na piaszczystą plażę nad Wilią i leży zaryty dziobem w żwirze mię opodal splątanych krzaków leszczyny, głogu, dzikich malin, kruszyny, blekotu, polnego kopru, bagiennych powojów, blisko tej bujnej, oszalałej od letniego amoku zielenizny. Że leży tak na szarozłotym piasku zalany gęstym popołudniowym światłem słońca, a obok bulgoce Wilia między pniami zacumowanych na noc tratw. Że leżąc tak przypomina jakby kajak z okrągłymi okienkami w burtach, że właściwie jest nieduży i nie wiadomo, jak w nim się mieszczą pasażerowie. Bo taki osiągnięty we śnie samolot jakby bronił swojej tajemnicy, jakby karał za świętokradczą ciekawość. Więc zawsze na początku snu pojawiał się w pełnym ogromie i w całym majestacie tajemniczości, niedostępny, związany na zawsze z niebem, z chmurami, z piorunami. Ale gdy siły rządzące snem zezwalały na jego upadek, okazywał się niepokąźny, drażniący niespełnieniem, oszukujący śniącego. I ta jego niewielkość, to jego przewrotne pomniejszenie, które w każdej chwili snu mogło stać się niepojętym powiększeniem, budziło słodką, ekscytującą tęsknotę za odkryciem tajemnicy większej i bardziej dokuczliwej niż tajemnica samolotu. Dlatego na jawie chłopcy rekonstruowali swoje nieuświadomione tęsknoty za dałą, za nieznanym i niezrozumianym, za wielką innością, za widocznym znakiem z innego świata, budując własne samoloty pośrodku codzienności, w samym centrum powszedniej szarzyzny. A najczęściej tym aparatem przenoszącym człowieka z ziemi w niebo było drzewo czeremchy, drzewo rozłożyste, z gałęziami wygodnymi jak fotele lotników, ze śmigłami uschniętych konarów, drzewo uczepione spadzistego zbocza jak burzowej chmury.

#### Ćwiczenie 4



Zapoznaj się z powyższym fragmentem *Kroniki wypadków miłosnych* Tadeusza Konwickiego i wyjaśnij, w jaki sposób pisarz przedstawia niepokój wojenny, o którym także wspomina wykładowca w filmie. Posłuż się cytataми z fragmentu prozy.

#### Ćwiczenie 5



Wskaż w powyższym fragmencie przynajmniej trzy rodzaje środków wraz z przykładami.

#### Ćwiczenie 6



W oparciu o odpowiedzi udzielone w poprzednim poleceniu, wypisz funkcję zauważonych przez siebie środków stylistycznych.



Zwróć uwagę na opisy przyrody w powyższym fragmencie. Następnie zapoznaj się z poniższą próbą interpretacyjną tej płaszczyzny. Dokonaj liczącego co najmniej 120 słów porównania z wybranym utworem romantycznym, który spełnia podobne kryteria. W swoim tekście spróbuj wykazać związek z procesem dorastania.

« Seweryn Wyśłotuch

## **Kronika wypadków miłosnych wcale się nie zestarzała**

Narrator wspomina bujną litewską przyrodę, która ginie pod naporem zwycięskiej cywilizacji oraz ludzi różnych wiar i różnych narodowości, którzy tam mieszkali, a później się rozproszyli po świecie. Boleje nad rozpadem dawnej wspólnoty, zanikiem polszczyzny wileńskiej, zmianą obyczaju. Elegijny charakter manifestują „wodne” metafory oddające nastrój narratora: sadzawki smutku, jeziora melancholii, rzeki przeczuć. Natomiast Litwa charakteryzowana jest jako potężny żywioł: burza letnia; wnętrze wygasającego wulkanu, który umierał w ostatnich spazmach; zachodzące słońce, co zostawia po sobie smugi dziwnie pięknych światła i resztki dogasającej tęczy. Przenośnie te podkreślają piękno krainy, ale zarazem wieszczą jej rychły kres, schyłek, umieranie. Poprzez typ metafory i charakter liryczny narracja Konwickiego wyraźnie nawiązuje do tradycji romantycznej.

Źródło: Seweryn Wyśłotuch, *Kronika wypadków miłosnych wcale się nie zestarzała*, „Polonistyka. Innowacje” 2015, nr 1, s. 74.

**Tekst do ćwiczenia 8**

## Kronika wypadków miłosnych

— Wie pan co, panie Wiciu, w którymś momencie życia, ale już chyba po czterdziestce, tak, dobrze po czterdziestce, bo wtedy umarła moja matka, zacząłem sobie myśleć, to znaczy rekonstruować swój domniemany los, budować dzień po dniu swoje życie tutaj, gdybym stąd nigdy nie wyjechał. A zacząłem myśleć w drodze powrotnej z pogrzebu matki. Bo moja matka umarła w niedużym mieście obok morza, i to morze, acz niewidoczne, czuło się zawsze w domu matki. Matka umarła na tej obcej ziemi, choć zawsze chciała umrzeć tu, chciała spocząć w grobie tego cmentarzyka, który jest tam przy kościele, na stoku leśnym, pełnym krzaków wilczych jagód. — Ale tam nie ma żadnego cmentarza — powiedział Wicio i zrobiło mu się nieswojo. — Tam jest zwykła leśna polana, na której ministranci rozpalają trybularze i kurzą ukradkiem papierosy. Nieznajomy przystanął na chwilę, jakby raptownie zmieszany.

— Tak, racja, tam nie ma jeszcze cmentarza. Powstanie dopiero w końcu wojny. (...) — Chodź, dokończę ci moje drugie życie — ujął Wicia pod ramię. Gdzieś w mokrych ogrodach poszczekiwały z pretensją psy cierpiące na bezsenność. — Więc wracając z tego błyskawicznego pogrzebu, na którym otarłem się o starych, dobrych ludzi z tej ziemi, siedząc w rozdygotanym wagonie zacząłem z lękiem snuć swoje drugie, przypuszczalne życie, którego uniknąłem cudem, dzięki kaskadzie przypadków, szerokiej rzece różnych układów i incydentów z kloaki historii. Zobaczyłem siebie ze zgrubiałymi rysami, przedwcześnie postarzałego, może w otoczeniu chorowitych dzieci i zamęczonej jak zwierzę żony bez określonego wieku. Wyobraziłem sobie, że nie ukończyłem szkół i studiów, że nie obrosłem w doświadczenia wynikające z obcowań na wyższych piętrach społecznych, że nie pojąłem sensu, a raczej bezsensu ogólnej wegetacji, że nie spełniłem tego wszystkiego, co chciałem spełnić, że nie chwyciłem łąpczywie w dłonie tego, co chciałem osiągnąć, i że to wszystko zdobyte, osiągnięte, wydarte życiu, losom, chaosowi nie

rozsypało się w ręku jak szczypta popiołu z włosów ludzkich. A więc stawałem się w tym nocnym, prowincjonalnym pociągu kimś drugim, sobą innym, o prostych pragnieniach, poganianym przez prymitywne instynkty, ślepy i nieczuły, ślepy na odbicia dalekich dali, nieczuły na przejmującą i słodką, dotkliwą i łaskoczącą, upiorną i wabiącą gorycz życia. Stawałem się z wolna pozbawionym samowiedzy męczennikiem, obłuskany z jedwabiu, ale i z syfilitycznych wrzodów półczłowiekiem, wyjałowionym z bólu istnienia indywiduum. Szedłem codziennie o świcie do pracy, harowałem ciężko osiem, może dziesięć godzin, jadłem na śniadanie, obiad i kolację tę samą zupę kartoflaną z rozgotowanymi resztkami peklowanego mięsa. Po pracy siadałem na ganku, patrzyłem bezmyślnie za przelatującymi szpakami. Czasem coś wypilem i uderzyłem chore dziecko albo kwękającą żonę. Gdzieś za horyzontem rzeźił świat w konwulsjach szalonego przyśpieszenia cywilizacyjnego, a ja wstawałem i kładłem się, jadłem i wydaląłem, harowałem i spałem bez snów, patrzyłem na niebo, drzewa, na rzekę i nic nie rozumiałem. I nie przeżywałem raptownych lęków przed nicością, nie żałowałem minionych dni, nie pragnąłem szybkiej śmierci, nie tęskniłem do świętej wieczności. To drugie życie biegło jak sąsiednie tory obok mego właściwego życia i ogarnęło mnie raptowne przerażenie, że te tory mogły się wielokrotnie pomylić i że mogą jeszcze pomylić się w przyszłości. Potem z głębi nocy w słabo rozpędzonym pociągu przyszła jakaś zła ochota, żeby się wszystko pomyliło i żeby pożyć jakby w swojej, ale przecież i nie swojej skórze, żeby pożyć swoim, ale przecież i nie swoim, bo pominiętym wariantem życia. Wicio uwolnił ramię.

— To tu — powiedział bardzo cicho. — To jest murowana szkoła.

— Ja wiem. Poznaję, ale nie widzę stawu pełnego wiosną kijanek i trytonów.

## Ćwiczenie 8



Na podstawie powyższego fragmentu zinterpretuj kim jest Nieznajomy, który pojawił się w życiu Wicia. Jaką rolę mógłby odegrać w życiu dojrzewającego Wicia?

### Praca domowa

Po obejrzeniu filmu *Kronika wypadków miłosnych* z 1985 roku w reżyserii Andrzeja Wajdy napisz recenzję liczącą co najmniej 200 słów. Odwołaj się w niej do tekstu literackiego.



# Dla nauczyciela

---

**Autor:** Maria Gniłka-Somerlik

**Przedmiot:** Język polski

**Temat:** Proces dojrzewania – Tadeusz Konwicki *Kronika wypadków miłosnych*

**Grupa docelowa:**

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

**Podstawa programowa:**

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;

2) rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (fantastyczną, symboliczną, mimetyczną, realistyczną, naturalistyczną, groteskową);

3) rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, balladę, dramat romantyczny, powieść poetycką, a także odmiany powieści i dramatu, wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;

4) rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje;

5) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

6) odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki;

7) odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.

II. Kształcenie językowe.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

1) wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi;

2) rozumie różnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze;

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

9) stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednie do sytuacji;

4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:

1) stosuje zasady ortografii i interpunkcji, w tym szczególnie: pisowni wielką i małą literą, pisowni łącznej i rozłącznej partykuły nie oraz partykuły -bym, -byś, -by z różnymi częściami mowy;

pisowni zakończeń -ji, -ii, -i ; zapisu przedrostków roz-, bez-, wes-, wz-, ws-; pisowni przyimków złożonych; pisowni nosówek ( a, ę ) oraz połączeń om, on, em, en ; pisowni skrótów i skrótowców;

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

4) wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę;

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

6) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, referat, szkic interpretacyjny, szkic krytyczny, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca;

10) w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów;

IV. Samokształcenie.

11. korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) porównuje teksty kultury, uwzględniając różnorodne konteksty;

**Kształtowane kompetencje kluczowe:**

- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;

- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

### **Cele operacyjne. Uczeń:**

- wyjaśnia wpływ biografii Tadeusza Konwickiego na jego wybory artystyczne;
- wskazuje środki stylistyczne oraz ich funkcje w *Kronice wypadków miłosnych* Tadeusza Konwickiego;
- ustala, czym jest niepokój wojenny i w jaki sposób został przedstawiony w utworze *Kronika wypadków miłosnych*;
- porównuje utwór Tadeusza Konwickiego z adaptacją filmową Andrzeja Wajdy z 1985 roku;

### **Strategie nauczania:**

- konstruktywizm;
- konektywizm.

### **Metody i techniki nauczania:**

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

### **Formy pracy:**

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

### **Środki dydaktyczne:**

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

### **Przebieg lekcji**

#### **Przed lekcją**

Nauczyciel na kilka tygodni przed lekcją poleca uczniom lekturę utworu *Kronika wypadków miłosnych* Tadeusza Konwickiego oraz seans adaptacji filmowej w reżyserii Andrzeja Wajdy z 1985 roku. Zadaniem uczniów jest przygotowanie wstępnego porównania tych dwóch dzieł oraz wynotowanie najważniejszych refleksji i wniosków. Nauczyciel informuje uczniów, że te notatki będą użyteczne przy pisaniu recenzji filmu.

## **Faza wprowadzająca**

Faza wstępna lekcji przeznaczona jest na ogólnoklasową refleksję na temat wrażeń lekturowych i filmowych. Nauczyciel prezentuje uczniom „Wprowadzenie” do lekcji, jej cele, następnie zapisuje temat na tablicy.

## **Faza realizacyjna**

Zapoznanie uczniów z kontekstem biograficznym

W nawiązaniu do sugestii o wpływie biografii Tadeusza Konwickiego na jego wybory artystyczne, nauczyciel poleca uczniom zapoznanie się z sekcją „Przeczytaj”. Zadaniem uczniów jest uważna lektura i uzupełnianie notatek niezbędnych do napisania recenzji filmowej w ramach pracy domowej.

Praca z multimedium i blokiem ćwiczeń

Uczniowie:

1. zapoznają się wykładem dr. Karola Jachymka. Poszukując nawiązań do tradycji romantyków, wykonują polecenie pierwsze oraz w uzupełnieniu ćwiczenie nr 7 z sekcji „Sprawdź się”;
2. sprawdzają kontrolnie zdobytą wiedzę z wykładu i wykonują ćwiczenie nr 1 z sekcji „Sprawdź się”;
3. przystępują do pracy z tekstem Tadeusza Konwickiego. Wykonują ćwiczenia: 4-6 z sekcji „Sprawdź się”;
4. przygotowują się do napisania pracy domowej (recenzji filmu). W tym celu wykonują drugie polecenie do multimedium oraz – w uzupełnieniu – ćwiczenie nr 3 z sekcji „Sprawdź się”.

## **Faza podsumowująca**

W fazie podsumowującej nauczyciel powraca do istotnej kwestii dla twórczości Tadeusza Konwickiego, czyli biografizmu. Może wyświetlić uczniom film dokumentalny (lub jego fragment) przedstawiający życie i twórczość pisarza: *Całkiem spora apokalipsa*, dostępny na platformie: [tvpkultura.tvp.pl](http://tvpkultura.tvp.pl). Po ogólnoklasowej dyskusji na temat biografii Tadeusza Konwickiego nauczyciel informuje uczniów o pracy domowej.

## **Praca domowa:**

Po obejrzeniu filmu *Kronika wypadków miłosnych* z 1985 roku w reżyserii Andrzeja Wajdy napisz recenzję liczącą co najmniej 200 słów. Odwołaj się w niej do tekstu literackiego.

## **Materiały dodatkowe:**

- *Całkiem spora apokalipsa*, dokument o Tadeuszu Konwickim, dostępny na platformie: [tvpkultura.tvp.pl](http://tvpkultura.tvp.pl)
- Lubelski Tadeusz, *Poetyka powieści i filmów Tadeusza Konwickiego*, Wrocław, 1984.
- *Pamiętam, że było gorąco. Z Tadeuszem Konwickim rozmawiają Katarzyna Bielas i Jacek Szczerba*, Kraków, 2001.

### **Wskazówki metodyczne**

- Uczniowie mogą wykorzystać multimedium „Film” do przygotowania się do lekcji powtórkowej.